

**ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ
ҲУЗУРИДАГИ ИЛМИЙ ДАРАЖАЛАР БЕРУВЧИ
DSc.03/30.12.2020.I.16.02 РАҚАМЛИ ИЛМИЙ КЕНГАШ**

САМАРҚАНД ИҚТИСОДИЁТ ВА СЕРВИС ИНСТИТУТИ

Кўлёзма ҳуқуқида
УДК: 339.138(575.1)

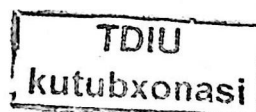
ПАРДАЕВ ШЕРЗОД ХОЛМУРОДОВИЧ

**ТОВАР-МОДДИЙ РЕСУРСЛАР ҲАРАКАТИНИ МАРКЕТИНГ
ТАДҚИҚОТЛАРИ АСОСИДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ**

Ихтисослик: 08.00.11 – Маркетинг

**Иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (Doctor of Philosophy)
илмий даражасини олиш учун тайёрланган
ДИССЕРТАЦИЯ**

**Илмий раҳбар: М.А.Икромов
Иқтисод фанлари доктори, профессор**

Тошкент - 2023

1251

Мундарижа

КИРИШ	3
I-БОБ. ТОВАР-МОДДИЙ РЕСУРСЛАР ҲАРАКАТИНИ МАРКЕТИНГ ТАДҚИҚОТЛАРИ АСОСИДА ТАДҚИҚ ҚИЛИШНИНГ ИЛМИЙ ВА НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	14
1.1. Товар-моддий ресурслар ҳаракатини бошқаришда маркетинг тадқиқотларининг аҳамияти ва хусусиятлари	14
1.2. Товар-моддий ресурслар ҳаракати ва маркетинг логистикасининг замонавий ёндашувлари	25
1.3. Товар ҳаракати маркетинг тадқиқотларини амалга оширишга қўйиладиган талаблар ва уларнинг таснифий белгилари	44
I-боб бўйича хулоса	55
II-БОБ. ТОВАР БОЗОРИ КОНЪЮНКТУРАСИ ҲОЛАТИНИНГ ТАҲЛИЛИ	57
2.1. Товар-моддий ресурслар ҳаракати ва унинг самарадорлигини оширишдаги хорижий тажрибалар таҳлили.....	57
2.2. Самарқанд вилояти ҳудудий товар бозорида товар-моддий ресурслар ҳаракатининг ҳолати ва тенденциялари	65
2.3. Самарқанд вилоятининг логистик салоҳиятини маркетинг тадқиқотлари асосида баҳолаш.....	73
2.4. Самарқанд вилоятининг товар-моддий ресурслар ҳаракатининг прогноз кўрсаткичлари таҳлили	89
II-боб бўйича хулоса	100
III-БОБ. ТОВАР-МОДДИЙ РЕСУРСЛАР ҲАРАКАТИНИ МАРКЕТИНГ ТАДҚИҚОТЛАРИ АСОСИДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ.....	105
3.1. Товар ҳаракати тизимида “таъминотчи-дистрибьютор-савдо” занжирини такомиллаштириш модели	105
3.2. Товар-моддий ресурслар ҳаракатидаги логистик рисклар ва уларни баҳолаш	125
3.3. Товар ҳаракати тизимини оптималлаштиришни моделлаштириш	136
III-боб бўйича хулоса.....	145
Хулоса	146
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати	146
Иловалар	

КИРИШ

Диссертация мавзусининг долзарблиги ва зарурати. Хорижий ривожланган мамлакатларда товар-моддий ресурслар(ТМР) ҳаракати жуда мураккаб кўп каналли, турли бозор сегментларини ягона ахборот муҳитида ўзида барча логистик хизматлар мужассамлаштирган тизим ва бўғинларга асосланган. Масалан, «Германияда логистик хизматлар ва ТМР ҳаракатини бошқаришда 2,5 миллион киши банд, йиллик 170 миллиард еврога тенг айланмага эга. Буюк Британияда эса мос равишда 55 миллиард фунт айланмага эга бўлиб, бунда 1,7 миллион киши 65 мингдан ортиқ корхоналарда ишлайди»¹. Шу сабабли ҳам товар-моддий ресурслар ҳаракатини тадқиқ қилишнинг илмий-назарий ва методологик масалалари, логистик стратегиялардан самарали фойдаланишга қаратилган тадқиқотлар кенг миқёсда амалга ошириб келинмоқда.

Ўзбекистон Республикасида транспорт логистик хизматларнинг умумий ҳажми 120 миллион АҚШ долларини ташкил қилган ҳолда, унинг таркибида товар-моддий ресурсларни сақлаш, ташиш ва омборларга жойлаштириш хизматларнинг улуши 6-7 фоизни ташкил этади. Ташиш-сақлаш ва омборларга жойлаш саноатининг жадал ривожланиши кузатилиб, 2022 йилнинг 9 ойлик даврида ўсиш суръати 24,7% ни ташкил этди. 2020 йилдаги пандемия туфайли кузатилган инқирозли вазиятларга қарамай, ушбу хизматлар ҳажми 2019 йилга нисбатан 28% га, 2021 йилда 32% га ўсиши қайд этилди. Ҳозирги вақтда бозорнинг ўсиш суръатлари йилига ўртача 5-7% оралиғида қайд этилмоқда². Айниқса бугунги ташиш-сақлаш ва омборларга жойлаш билан шуғулланётган кунда кичик бизнес субъектлари фаолиятида товар-моддий ресурслар ҳаракатини йўлга қўйишда ҳуқуқий, ахборот, молиявий, маркетинг, реклама, логистика, транспорт, сақлаш, қадоклаш, дистрибуция ва бошқа хизмат турларидан фойдаланиш сезиларли харажатларни талаб қилиши, тақсимот каналларини шакллантиришга оид ёндашув ва

¹ Nestler S., Logistics Centres in Germany - experiences and tendencies, Deutsche GVZ-Gesellschaft mbH, Bremen/Dresden. Prezentacja dla POLLOCO 2013.

² <http://www.stat.uz>—Ўзбекистон Республикаси давлат статистика қўмитаси расмий сайти.